

Lerarenhandleiding

Educatieprogramma

Duur:	3 uur
Groepsgrootte:	30 leerlingen in twee groepen
Niveau:	Bovenbouw basisonderwijs – Onderbouw VMBO
Meenemen:	Geschikte kleding

Inleiding

Ondanks de rijke geschiedenis van Aalsmeer is er vanuit de erfgoedinstellingen in deze omgeving nog niet eerder een serieuze poging gedaan om basisschool leerlingen hiermee bekend te maken. De Historische Tuin, een klein maar bekend museum in het hart van Aalsmeer. Heeft in overleg met de provincie het initiatief genomen hier verandering in te brengen.

Omdat de tuinbouwgeschiedenis waarover men in de Historische Tuin vertelt niet los te zien is van de algemene geschiedenis van Aalsmeer is dit educatieplan breed opgezet. De lokale culturele-, industriële en natuurhistorie komen aan bod.

Inhoudsopgave

Het programma.....	2
Tips voor een klassikaal bezoek.....	3
De antwoorden.....	4
De antwoorden: onderdeel op de tuin	4
De antwoorden: onderdeel op de boot.....	6

Voor vragen kunt u contact opnemen met coordinator@historichetuinaalsmeer.nl

Historische Tuin Aalsmeer

Het programma

Bij het ontwikkelen van dit programma is zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van de basisscholen. Waar mogelijk is er aangesloten bij de leerdoelen die door OC&W geformuleerd zijn voor het basisonderwijs. Dit is gedaan om te zorgen dat programma zo goed mogelijk aansluit binnen uw curriculum. Het programma in zijn geheel sluit het beste aan bij het leergebied specifieke kerndoel *Oriëntatie op mens en de wereld* wat zich richt op geschiedenis, aardrijkskunde, de wisselwerking tussen mens & milieu en (lokale) industrieën

Bij de ontwikkeling van het programma zijn diverse basisscholen betrokken geweest zodat dit programma ook op lokaal niveau een goede aansluiting vindt bij scholen en belangrijker; de leerlingen. De Historische Tuin wil de leerlingen met de programma uitdagen om op een actieve manier meer te weten te komen over de geschiedenis van Aalsmeer.

Het onderdeel wat de leerlingen in de tuin doorlopen (achter het groene tabblad in het tekstboek) richt zich met name op de geschiedenis van de omgeving: *Hoe hebben mensen de natuur beïnvloed?* De leerlingen worden door middel van de verschillende opdrachten aan het denken gezet over het leven van toen. Omdat ze de opdrachten in groepen maken is het de bedoeling dat ze in overleg een mening vormen over het desbetreffende onderwerp en deze duidelijk formuleren op het antwoordenblad.

Het tweede deel van het programma vindt plaats in een rondvaartboot op de Westeinderplassen. Dit onderdeel is in samenwerking met Stichting de Bovenlanden (natuurbehoud) gemaakt. Als gevolg daarvan gaan de leerling hier in op de onderwerpen behandeld in de tuin maar dan gekoppeld aan de hedendaagse problematiek. De kinderen zien aan de ene kant de gevolgen van de daden van vroeger en aan de andere kant worden ze bewust gemaakt op de invloed die de mens (zij zelf!) tegenwoordig op het gebied uitoefent.

Historische Tuin Aalsmeer

Tips voor een klassikaal bezoek

De voorbereiding:

Het programma is in principe zo opgesteld dat het inhoudelijk weinig voorbereiding nodig heeft. Voor leerlingen die veel tijd nodig hebben om te lezen kunt u als leerkracht overwegen om de korte verhaaltjes per hoofdstuk alvast een keer te laten lezen zodat ze later in de tuin minder last hebben van de tijdsdruk bij het lezen en maken van de opdrachten. Het is voor de leerlingen prettig als ze weten wat de structuur van het tekstboekje is.

Op de dag zelf:

Maak de leerlingen bewust van de dagindeling: wij adviseren dan ook om de klas alvast in te delen in twee groepen.

Één groep die als eerste met de boot mee gaat en één groep die in de tuin blijft. De tuin-groep is onderverdeeld in kleinere groepjes van 2 à 3 leerlingen. Later worden deze groepen gewisseld. Het totale programma neemt ongeveer drie uur in beslag.

De tuin is heel groot en de opdrachten kunnen best een paar minuten lopen zijn. Het is voor de leerlingen prettig als ze van tevoren weten waar ze terecht kunnen met hun vragen.

Tot slot:

- Wijs de leerlingen erop dat de opdrachten in de tuin na gebruik weer in hun originele stand worden gezet voor de volgende groep.
- Inventariseer welke leerlingen NIET kunnen zwemmen en let erop dat zij een reddingsvest krijgen voordat ze vertrekken met de boot en eventueel in de tuin (i.v.m. opdrachten bij de sloten).
- Om boze ouders te voorkomen adviseren wij dat de leerlingen oude schoenen en kleding dragen
- Houdt u rekening met de weersvoorspellingen; denk hierbij aan regenkassen of extra warme kleding voor op het water.

Historische Tuin Aalsmeer

De antwoorden

De antwoorden: onderdeel op de tuin

De vijf hoofdstukken in dit boek behandelen belangrijke onderdelen van deze geschiedenis. Elk hoofdstuk heeft zo'n 200 woorden tekst, gevolgd door een opdracht in de tuin. Het antwoord kan worden ingevuld op een antwoordblad.

Onder elk hoofdstuk staat een additioneel stukje tekst aangeduid met:

Deze stukjes tekst met bijbehorende opdrachten kunnen de leerlingen doen als er op de tuin of in de boot tijd over is, of later op school.

Hoofdstuk 1, Land tekort

Over hoe Aalsmeer meer werd dan een moeras. In de tuin gaan de leerlingen met behulp van schep en moeras een eigen mini ontginningsproces in gang zetten. In een grote bak graven ze een sloot en beschrijven in hun antwoord wat zij zien gebeuren in het model moeras:

Veengrond houdt, net als een spons, veel water vast. Als je die grond wilt gebruiken, moet je dat water eerst kwijt. Dat kan door lange, rechte sloten op gelijke afstand van elkaar dwars door het veen te graven. Het moeraswater zakt dan in de sloten en de bovenste veenlagen komen droog. Dit is wat de leerlingen in de bak met veenturf, aarde en water zien gebeuren. De sloten voeren het overtollige water af waardoor het land opdroogt.

Het is tot op de dag van vandaag onduidelijk hoe Aalsmeer aan haar naam is gekomen. In principe zijn voor alle drie de meningen vrij veel argumenten, de aandacht gaat in het antwoord uit naar de motivatie van de leerlingen.

Hoofdstuk 2, Brandende bagger

Over hoe Aalsmeerder het gewonnen land verloren. Bij deze opdracht ervaren de leerlingen hoe veel werk het was om turf te maken, ze treden zelf een stukje en schrijven de antwoorden, hun bevindingen, op.

Turfsteken was heel erg zwaar werk, de leerlingen hebben nu een klein stukje van ongeveer twee vierkante meter aangestampt, vroeger hielpen hele gezinnen mee om hele grote stukken turf 'te treden'. Dit is slechts een onderdeel van het hele proces van turf maken. De leerlingen moeten uit eigen ervaring vertellen wat ze van dit werk vinden en vooral waarom.

De linkerfoto is een hoogveen gebied, daar wordt het turf afgestoken en zit het onder de grond. De rechterfoto is laagveen gebied, de turf wordt onder het wateroppervlakte vandaan gehaald en geperst tot blokken.

Hoofdstuk 3, Teveel water

Om het land op te hogen en de sloten begaanbaar te houden werd (en wordt) er in Aalsmeer veel gebaggerd. Hiervoor gebruikte men een speciale beugel, soms werd er vanaf de kant gebaggerd, soms vanuit een baggerbok, hoe dan ook; baggeren is zwaar werk.

Historische Tuin Aalsmeer

De leerlingen gaan hier zelf met een zogenaamde walbeugel (een baggerbeugel die aan de kant gebruikt wordt) aan de slag. De beugel is zwaar maar met de juiste techniek kan iedereen baggeren. In de opdracht staat duidelijk omschreven hoe het werkt, de kinderen moeten dit goed lezen en uitvoeren. Vervolgens wordt weer gevraagd om hun oordeel over dit soort werk te formuleren.

eXtra *Door het droogmalen van enkele grote meren (o.a. het Haarlemmermeer) was er te weinig water voor de vissers om voldoende vis te vangen.*

Hoofdstuk 4, van Boer naar Teler

Hoe de Aalsmeerse boeren naar andere inkomsten zochten. Naast het boerenbedrijf gingen steeds meer boerengezinnen ook bomen en planten kweken. Een belangrijk onderdeel hiervan was de aardbeienkweek. Bij het oogsten van de aardbeien werden deze in koppen gestapeld, de aardbeien hier hoog op stapelen is een hele kunst, de leerlingen zullen proberen zoveel mogelijk aardbeien in een kop te krijgen.

De top op de aardbeienkop werd vroeger gelegd door de oudere meer ervaren mensen. Het is nog een hele kunst om de aardbeien zo hoog op te stapelen en ook nog zó dat het blijft liggen tijdens het watertransport naar Amsterdam! De antwoorden kunnen variëren, het gaat hier om het wedstrijd element en de stapel techniek. Ze worden verzocht hun bevinden te noteren.

Daarna gaan de leerlingen op zoek naar de Buxus, een belangrijk onderdeel uit de Aalsmeerse tuinbouw geschiedenis.

Eerst noemen ze een aantal vormen die ze zien staan in de tuin (zeilschepen, konijnen, pauwen, teddyberen, verschillende letters, dat kan variëren per jaar)

Vervolgens gaan ze zelf aan de slag met de metalen basis voor een Buxus in de vorm van een kip.

eXtra *De foto linksboven is een boomgaard bij een boerderij, deze hoort bij de middelste foto rechts; de appelboom. De foto onder de boomgaard is een paleis tuin in Franse stijl, deze hoort bij de foto van de gesnoeide taxus. De onderste foto is een park aangelegd in de romantische stijl, een boom die daar echt in thuishoort is de treurwilg rechts bovenaan.*

Hoofdstuk 5, In de tuinbouw, van fruit naar bloemen

De seringenkweek komt op gang, een hele intensieve kweek, de seringen worden veel heen en weer gesjouwd voor de kwekers er eindelijk van kunnen profiteren. De leerlingen moeten rekenen wat zo'n tuinder allemaal versjout op een dag.

Het kweken van seringen wordt steeds zeldzamer, dit komt omdat de productie niet zo hoog ligt. Het is voor de tuinders heel moeilijk om de seringen winstgevend te produceren. Bovendien is het heel zwaar handwerk. De leerlingen worden zich bewust van hoe zwaar het werk letterlijk is. Ze rekenen uit hoeveel kg. de tuinchef per jaar versjout. De echte seringenkweker heeft nog veel meer seringen staan!

eXtra *De eerste foto is een luikenpraam. Deze boot is kenmerkend voor Aalsmeer waar ze heel goed van pas kwamen voor het veilig vervoeren van planten en bloemen. De tweede is een aardbeienplat, een mand speciaal ontwikkeld voor het vervoeren van Haagse aardbeienkoppen, deze werden in de boten gestapeld op weg naar Amsterdam. De laatste foto toont een tuinder met in beide handen pottendragers. Zo kan hij in één keer acht potten dragen in plaats van twee.*

Historische Tuin Aalsmeer

De antwoorden: onderdeel op de boot

De leerlingen zullen door de schipper langs de verschillende thema's worden genomen, per onderdeel krijgen ze vragen en opdrachten, de antwoorden daarvan kunnen ze opschrijven zodat ze deze eventueel kunnen gebruiken bij de eindopdracht. Ze bezoeken een stukje moerasland en doen daar wat proeven; ze leren over de gevolgen van turfsteken en zullen het herkennen in het landschap, tevens bekijken ze een aantal turfblokken van dichtbij; samen met de kapitein leren ze over de afkalving van het land vroeger (door grote stormen) en nu (door de golfslag van de vele boten op de plassen); en bij goed weer peilen ze op de grote poel het bagger. Tot slot varen ze langs enkele plaatsen die gerelateerd zijn aan de tuinbouwgeschiedenis.

